

หญ้าแพงโกล่า

เอกสารคำแนะนำ
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ISBN 974-682-240-3

หญ้าแพงโกล่า

ลิขสิทธิ์

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จัดพิมพ์โดย

สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และเผยแพร่เทคโนโลยี กรมปศุสัตว์ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2653 4493, 0 2653 4444 ต่อ 2431

โทรสาร 0 1653 4934

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2545 จำนวน 10,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2549 (ปรับปรุงใหม่) จำนวน 15,000 เล่ม

ผู้เรียบเรียง

1. นายจิระวัชร	เข็มสวัสดิ์
2. ดร.ฉายแสง	ไผ่แก้ว
3. นายวิรัช	สุขสราญ
4. นายเกียรติศักดิ์	กล้าเอม
5. นายจิระศักดิ์	แซ่ลิม
6. นายสมศักดิ์	เกาทอง
7. นายธงชัย	ปอศิริ
8. นางนพวรรณ	ชมชัย
9. นายวิวัฒน์	ไชยชะอุ่ม
10. นายอานูภาพ	เลี้ยงสาย

กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

โทร. 0 2653 4491, 0 2653 4444 ต่อ 3441, 3442

www.dld.go.th/nutrition

คำนำ

การเลี้ยงสัตว์ให้ได้ผลดีหรือประสบความสำเร็จ ปัจจัยสำคัญขึ้นอยู่กับตัวเกษตรกรเอง ที่ต้องเอาใจใส่ดูแลสัตว์เลี้ยงเป็นอย่างดี การเลี้ยงสัตว์นอกจากต้องมีพันธุ์สัตว์และสุขภาพสัตว์ที่ดีแล้ว อาหารที่ใช้เลี้ยงนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่มากกว่า 60 เปอร์เซ็นต์เป็นค่าอาหาร ดังนั้นเกษตรกรที่รู้จักเลือกใช้อาหารที่ดี ราคาถูก จะช่วยลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ได้มาก

สำหรับโคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ แกะ ซึ่งเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้อง อาหารหลักที่ใช้เลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นอาหารหยาบ หรือพืชอาหารสัตว์ โดยทั่วไปการปลูกพืชอาหารสัตว์ให้ได้ผลดีจำเป็นต้องพิจารณาเลือกชนิดของพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และมีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับเอกสารเผยแพร่ฉบับนี้จะเป็นการนำเสนอและแนะนำวิธีการปลูกและการใช้ประโยชน์ของหญ้าแพงโกล่า ซึ่งเป็นการพิมพ์ครั้งที่ 2 โดยเนื้อหาได้มีการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบันมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรปลูกสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์และผลิตเลียงสัตว์จำหน่ายต่อไป

กรมปศุสัตว์

สารบัญ

หน้า

หญ้าแพงโกล่า ความเป็นมา	1
ลักษณะทั่วไป	2
การปลูกหญ้าแพงโกล่าในพื้นที่ลุ่ม	2
■ ช่วงเวลาปลูก การเตรียมดิน	2
■ การเตรียมท่อนพันธุ์	4
■ การปลูกและการจัดการแปลงหญ้าในช่วงแรก	5
■ การดูแลรักษาแปลงหญ้าแพงโกล่าในแต่ละรอบการตัด	7
การปลูกหญ้าแพงโกล่าในพื้นที่ดอน	8
■ ช่วงเวลาปลูก การเตรียมดิน	8
■ การเตรียมท่อนพันธุ์	9
■ การปลูกและการจัดการแปลงหญ้าในช่วงแรก (ช่วงแรก)	9
■ การดูแลรักษาแปลงหญ้าแพงโกล่าในแต่ละรอบการตัด	10
■ การจัดการแปลงหญ้าหลังปลูก	11
การใช้ประโยชน์	12
■ การตัดหญ้าสด	12
■ การทำหญ้าแห้ง	13
■ การทำหญ้าหมัก	18
■ การปล่อยสัตว์แทะเล็ม	20
คุณค่าทางอาหารของหญ้าแพงโกล่า	21
ต้นทุนการผลิตหญ้าแพงโกล่าพื้นที่ลุ่ม	22
ผลการใช้ประโยชน์หญ้าแพงโกล่าเลี้ยงสัตว์	23
การปล่อยสัตว์แทะเล็มในแปลงหญ้า	23
การใช้หญ้าสดเลี้ยงสัตว์	25
การใช้หญ้าแพงโกล่าแห้งเลี้ยงสัตว์	27
การใช้หญ้าแพงโกล่าหมักเลี้ยงสัตว์	28

ความเป็นมา

หญ้าแพงโกล่า หรือ แพนโกล่า (Pangola) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Digitaria eriantha* (ชื่อเดิม คือ *D.decumbens*) ถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบแคว้นทรานสวาล ตะวันออก ของอัฟริกา ชื่อดั้งเดิมที่รู้จักกันในอัฟริกาคือ หญ้าพงโกล่า (Pongola) นำเข้ามาปลูกในประเทศไทยครั้งแรก เมื่อปี 2496 จากประเทศฟิลิปปินส์ โดย กองอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ และในปี 2526 กรมปศุสัตว์ โดยนายเสรี เขมะศิริ ได้นำเข้าหญ้าแพงโกล่า อีกหลายสายพันธุ์จากประเทศฟิลิปปินส์และไต้หวัน แล้วปลูก ขยายพันธุ์ที่สถานีพืชอาหารสัตว์ปากช่อง และแจกจ่ายไปยังแหล่งต่างๆ ทั่วประเทศ จนกระทั่งในปี 2535 Dr. T.Yu ชาวไต้หวัน ซึ่งทำงานอยู่กับบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ เมล็ดพันธุ์ได้นำหญ้าแพงโกล่าสายพันธุ์ 254A จากไต้หวันมาปลูกบริเวณจังหวัด กำแพงเพชร เพื่อผลิตหญ้าแห้งจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งต่อมาในปี 2542 กรมปศุสัตว์ได้นำหญ้าแพงโกล่าสายพันธุ์นี้ไปเผยแพร่สู่เกษตรกร และมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ลักษณะทั่วไป

หญ้าแพงโกล่า เป็นหญ้าประเภทเลื้อย (stoloniferous) อายุหลายปี มีลำต้นทอดนอนไปตามพื้นผิวดิน มีรากเจริญออกมาตามข้อที่สัมผัสผิวดินและแตกหน่อเจริญเติบโตเป็นต้นใหม่ ต้นอ่อนจะตั้งตรง แต่เมื่ออายุมากขึ้นลำต้นจะทอดนอนไปตามผิวดิน ปกคลุมพื้นที่ได้หนาแน่น ลำต้นมีขนาดเล็กสูง 40 - 60 เซนติเมตร ไม่มีขน ใบดก อ่อนนุ่ม มีลักษณะเล็กเรียวยาว ไม่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ จึงขยายพันธุ์ด้วยท่อนพันธุ์ หญ้าแพงโกล่าเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ชุ่มชื้น มีฝนตกเฉลี่ยมากกว่า 1,000 มิลลิเมตรต่อปี ขึ้นได้ในดินหลายชนิดตั้งแต่ดินทรายจนถึงดินเหนียวทนแล้งได้ดีพอสมควร แต่สามารถเจริญเติบโตได้ในพื้นที่ชื้นแฉะชุ่มน้ำ หนองท่วมขัง

หญ้าแพงโกล่าเป็นหญ้าให้ผลผลิตมาก จึงควรปลูกในพื้นที่ที่สามารถให้น้ำและระบายน้ำได้สะดวก เหมาะสำหรับปลูกในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และสามารถระบายน้ำได้สะดวกตลอดทั้งปี จึงสามารถปลูกหญ้าแพงโกล่าได้ทั้งในพื้นที่ลุ่ม และพื้นที่มีน้ำน้อยควรปลูกแบบที่ดอน

การปลูกหญ้าแพงโกล่าในพื้นที่ลุ่ม

ช่วงเวลาปลูก

สามารถปลูกหญ้าแพงโกล่าได้ตลอดทั้งปี ในพื้นที่ให้น้ำได้

การเตรียมดิน

การเตรียมดินคล้ายการทำนาหว่านน้ำตม เริ่มจากปล่อยน้ำเข้าแปลงขังน้ำไว้ประมาณ 2 วัน จึงระบายน้ำออกจากแปลงจนแห้งทิ้งไว้ประมาณ 7 - 10 วัน เพื่อให้วัชพืชออก หลังจากนั้นปล่อยน้ำเข้าแปลง แช่ทิ้งไว้ 2 - 3 วัน จนดินอืดตัวไถพลิกกลับหน้าดินและตีเทือก ถ้ายังมีวัชพืชหลงเหลือให้ทิ้งไว้ประมาณ 7 วัน ก่อนจะตีเทือกอีกครั้งหนึ่ง แล้วลုပ်เทือกและปรับผิวหน้าดินให้สม่ำเสมอพร้อมปลูกได้ทันที สำหรับในกรณีที่มีวัชพืชและฟางข้าวมากควรหมักดินอีก 7 - 10 วัน แล้วตีเทือกอีกครั้งหนึ่งและลုပ်เทือกก่อนที่จะปลูกหญ้า

การไถพลัก
กลับหน้าดิน

ปล่อยให้แห้งทิ้งไว้
7-10 วัน
ให้วัชพืชงอก

การทำเหือก

การปรับปรุง
ผิวหน้าดิน

ท่อนพันธุ์หญ้าแพงโกล่าอายุ 60 วัน

การเตรียมก่อนพันธุ์

หญ้าแพงโกล่า ที่จะใช้ทำพันธุ์ควรมีอายุประมาณ 60 วันขึ้นไป ท่อนพันธุ์ที่ใช้ต้องปลอดจากวัชพืชอื่น ท่อนพันธุ์ที่ตัดแล้วควรนำไปหวานหรือปลุกได้ทันที หรือถ้าปลุกไม่ทันควรเก็บไว้ในที่ร่ม รดน้ำให้ชุ่ม และไม่ควรวางทับถมท่อนพันธุ์หญ้าจนกองสูงเกินไป จะทำให้หญ้าตายเนื่อง เพราะเกิดความร้อนจากกระบวนการหายใจ

การปลูกและการจัดการแปลงหญ้าในช่วงแรก

หลังจากเตรียมดิน และทำเทือกได้ที่แล้ว ปรับระดับน้ำให้สูง 10 - 15 เซนติเมตร ใช้ท่อนพันธุ์หญ้าอัตราไร่ละ 200 - 250 กิโลกรัม หว่านอย่างสม่ำเสมอให้ทั่วแปลง แล้วใช้ท่อนไม้ไผ่หรือท่อพีวีซี นามกตท่อนพันธุ์หญ้าให้จมน้ำ แช่ทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ จึงระบายน้ำออกจากแปลงจนหมด ท่อนพันธุ์จะสัมผัสดิน และตามข้อจะมีรากหญ้า สีขาวออกยาวประมาณ 3 - 5 เซนติเมตร จึงระบายน้ำออก แล้วปล่อยแปลงทิ้งไว้ประมาณ 1 เดือนจนดินแห้ง จึงเริ่มให้น้ำอีกครั้งโดยให้น้ำขังไว้ 2 วัน และใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 อัตราไร่ละ 15 - 25 กิโลกรัม หว่านให้ทั่วแปลง หลังจากนั้น 10 - 15 วัน เมื่อดินเริ่มแห้ง จึงให้น้ำครั้งที่ 2 และหว่านปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) อัตราไร่ละ 10 กิโลกรัม หากใช้ในรูปแบบปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต (21-0-0) ต้องใช้อัตรา 20 กิโลกรัม หลังจากปลูกแล้วประมาณ 60 วัน ก็สามารถตัดหญ้าไปใช้ประโยชน์ได้

การหว่านท่อนพันธุ์หญ้า

การนำ
กุดท่อนพันธุ์หญ้า
ให้จมน้ำ

หญ้าแพงโกล่าหลังจาก
ปลูก 1 สัปดาห์ ปลายยอด
เริ่มตั้งขึ้น และออกรากสีขาว
ยาวประมาณ
3 - 5 เซนติเมตร

หญ้าแพงโกล่า
หลังจากปลูก
5 สัปดาห์

การปลูกหญ้าแพงโกล่าในที่ลุ่มอาจมีวัชพืชหลายชนิด เช่น กก เทียนนา หนวดปลาชุก โสน และอื่นๆ การเตรียมดินที่ดีจะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับวัชพืชได้ ในกรณีที่มีวัชพืชขึ้นไม่มากนัก ตัดหญ้าไป 1 - 2 รอบ วัชพืชจะลดลง และถูกหญ้าแพงโกล่าขึ้นปกคลุมในที่สุด กรณีที่มีวัชพืชขึ้นในแปลงมาก ควรรีบกำจัดวัชพืชขณะดินมีความชื้นโดยใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ชนิดใบกว้าง เช่น 2, 4 - D (Disodium Salt) ควรใช้ในช่วงที่หญ้าอายุประมาณ 20 - 30 วัน หลังปลูก ฉีดพ่นในอัตรา 150 กรัม ต่อไร่ ฉีดพ่นอย่างสม่ำเสมอให้ทั่วทั้งแปลง ขณะที่ดินยังมีความชื้น (ใช้สาร 2, 4 - D อัตรา 30 กรัม ผสมน้ำสะอาด 20 ลิตร (1 ปี๊บ) ซึ่งในพื้นที่ 1 ไร่ จะใช้น้ำผสมสารเคมีกำจัดวัชพืชประมาณ 100 ลิตร หรือ 5 ปี๊บ)

การดูแลรักษาแปลงหญ้าแพงโกล่าในแต่ละรอบการตัด

การให้น้ำ ภายหลังจากตัด และขนย้ายหญ้ารวมทั้งเศษเหลือของหญ้าออกจากแปลงแล้ว ควรมีการให้น้ำหลังจากตัดหญ้าประมาณ 1 สัปดาห์ และให้น้ำครั้งต่อไปทุก 10 - 15 วัน โดยวิธีปล่อยน้ำเข้าแปลงในปริมาณที่คาดว่าจะแห้งภายใน 1 - 2 วัน หรือครั้งละประมาณ 65 ลูกบาศก์เมตร (คิวบิกเมตร) ต่อไร่

การใส่ปุ๋ยเคมีในแต่ละรอบ ควรใส่ปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 อัตรา 20 กิโลกรัม ต่อครั้ง โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ครั้งแรกหลังตัด ครั้งที่ 2 ห่างจากครั้งแรก 15 - 20 วัน และในแต่ละรอบการตัดควรใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตราไร่ละ 15 - 25 กิโลกรัม ใส่ภายหลังจากตัดและนำหญ้าออกจากแปลงแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้การใช้ปุ๋ยเคมีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกษตรกรสามารถขอรับคำแนะนำเพิ่มเติมเรื่องอัตราปุ๋ยที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ได้จากหมอดินอาสาของกรมพัฒนาที่ดิน

การใส่ปุ๋ยคอก เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชและได้ผลผลิตจากแปลงหญ้านานขึ้นควรใส่ปุ๋ยคอกภายหลังจากตัดหญ้าในอัตรา 2,000 - 4,000 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ปีละประมาณ 3 - 4 ครั้ง

การกำจัดวัชพืช ในช่วงฤดูฝนซึ่งไม่สามารถตัดหญ้าได้ อาจมีวัชพืชเช่น กก โสน เ쟁 และอื่นๆ ให้ตัดปรับ หากพบหญ้าขน (มอริซัส) ให้ขุดออกทั้งกอ

การตัดหญ้าแพงโกล่า 1 - 2 รอบ จะช่วยให้วัชพืชลดลง

การปลูกหญ้าแพงโกล่าในพื้นที่ดอน

ช่วงเวลาปลูก

หญ้าแพงโกล่าสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ถ้าให้น้ำได้ ส่วนในเขตพื้นที่อาศัยน้ำฝน ควรปลูกหญ้าต้นฤดูฝน ประมาณเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน หญ้าแพงโกล่าจะตั้งตัวเร็วและเจริญเติบโตได้ดี

การเตรียมดิน

ควรเตรียมดินในขณะที่ดินมีความชื้นเหมาะสม ถ้าจะรักษาระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน ก่อนเตรียมดินควรใส่ปุ๋ยคอก (ที่ย่อยสลายแล้ว) หรือปุ๋ยหมัก อัตรา 2 - 4 ตันต่อไร่ แล้วไถกลบ ปล่อยทิ้งไว้ 2 - 3 สัปดาห์ จึงไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืชและย่อยดิน 1 - 2 ครั้ง ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของวัชพืช ทั้งนี้การไถพรวนแต่ละครั้งควรมีระยะเวลาทำงานประมาณ 1 สัปดาห์ ปล่อยให้เมล็ดวัชพืชงอกมาก่อนที่จะไถพรวนเพื่อทำลายให้หมด ก่อนไถพรวนดินครั้งสุดท้ายใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 เป็นปุ๋ยรองพื้นในอัตรา 50 - 100 กิโลกรัมต่อไร่ แล้วพรวนดินกลบก่อนปลูกหญ้า

การไถพรวนเพื่อย่อยดินและกำจัดวัชพืช

การเตรียมท่อนพันธุ์

เตรียมท่อนพันธุ์เช่นเดียวกับการปลูกหญ้าแพงโกล่าในที่ลุ่ม (ท่อนพันธุ์อายุ 60 วันขึ้นไป)

การปลูกและการจัดการแปลงหญ้าในช่วงแรก

การปลูกหญ้าแพงโกล่าในพื้นที่ดอน ใช้อัตราท่อนพันธุ์เท่ากับในพื้นที่ลุ่มคือ ประมาณไร่ละ 200 - 250 กิโลกรัม ควรปลูกในขณะที่ดินมีความชื้นเหมาะสมหรือสามารถให้น้ำได้ทันที การปลูกหญ้าทำได้ 2 วิธี คือ **วิธีที่ 1.** การปลูกเป็นแถวโดยวางท่อนพันธุ์ทอดนอนไปตามแนวร่องที่ขักร่อง (ระยะ 30 - 50 เซนติเมตร) ไว้ ใช้ดินกลบท่อนพันธุ์บางส่วนไว้ แล้วเหยียบดินให้แน่น **วิธีที่ 2.** การปลูกโดยการหว่านท่อนพันธุ์หญ้าอย่างสม่ำเสมอทั่วแปลงแล้ว ไถพรวนกลบด้วยผานพรวนหรือผาน 7 ซึ่งปรับหน้าผานให้เสมอแล้ว

ควรให้น้ำทันทีที่ปลูกเสร็จให้ดินชุ่มชื้นตลอดเวลา ในช่วง 2 สัปดาห์แรก สำหรับแปลงหญ้าที่มีการเตรียมดินดี จะมีวัชพืชขึ้นน้อย สามารถตัดหญ้าได้ครั้งแรกที่อายุ 60 - 70 วันหลังปลูก ถ้ามีวัชพืชหนาแน่น ควรกำจัดวัชพืชโดยการตัดปรับเปลี่ยนหญ้า

การหว่านท่อนพันธุ์

การไถพรวนกลบท่อนพันธุ์

การดูแลรักษาแปลงหญ้าแพงโกล่าในแต่ละรอบการตัด
การให้น้ำ ควรให้น้ำด้วยระบบน้ำฝอย (สปริงเกอร์) สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง

การให้น้ำโดยใช้สปริงเกอร์

การทวนปุ๋ยเคมี

การใส่ปุ๋ยเคมี ต้องใส่ขณะดินมีความชื้นเหมาะสม หรือใส่ปุ๋ยแล้วสามารถให้น้ำได้ ในแต่ละรอบการตัด ควรแบ่งใส่ปุ๋ยยูเรีย 2 ครั้งๆ ละ ประมาณ 10 กิโลกรัมต่อไร่ โดยใส่ครั้งแรกภายหลังการตัดหญ้าและใส่ปุ๋ยยูเรียครั้งที่ 2 หลังจากนั้น 15 - 20 วัน และควรมีการใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ในปีที่ต่อไป ในช่วงต้นฤดูฝนประมาณ 50 - 100 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี หรือแบ่งใส่ครั้งละ 15 - 25 กิโลกรัมต่อไร่ ในแต่ละรอบการตัด

ควรใส่ปุ๋ยคอกในอัตรา 2,000 - 4,000 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ปีละ 3 - 4 ครั้ง

การกำจัดวัชพืช ในพื้นที่ดอนมักจะมีการแข่งขันกับหญ้าแพงโกล่า เช่น สาบเสือ กระเพราป่าหรือหญ้าชนิดอื่นๆ เช่น หญ้ารูซี่ หญ้าขน หญ้ากีนีลีมวง และอื่นๆ หากพบควรขุดออก

การจัดการแปลงหญ้าหลังปลูก

เมื่อปลูกหญ้าไประยะหนึ่ง ในบางพื้นที่อาจมีปัญหาเกี่ยวกับขุยไล่เดือนดิน ที่เมื่อแห้งจะจับตัวเป็นก้อนแข็งเป็นอุปสรรคต่อการตัดหญ้า ทำให้ใบมิดตัดหญ้า ลึกหรือเร็วขึ้น ควรไถสางแปลงหญ้าหรือสลับเปลี่ยนไปปลูกข้าว 1 ฤดูปลูก

การใช้ประโยชน์

ควรมีการจัดการใช้แปลงหญ้าแพงโกส่าอย่างประณีต เพื่อให้ได้ทั้งปริมาณ และคุณภาพตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้าได้นานที่สุด

การตัดหญ้าสด

หญ้าแพงโกส่าสามารถตัดไปใช้ประโยชน์ได้ครั้งแรก เมื่ออายุ 60 - 70 วัน หลังปลูก และตัดครั้งต่อไปทุก 40 วัน สำหรับในช่วงฤดูฝนถ้าหญ้าเจริญเติบโตดี สามารถตัดได้ทุก 30 วัน โดยตัดชิดดิน (ประมาณ 3 - 5 เซนติเมตร) ได้ผลผลิต น้ำหนักหญ้าสด ครั้งละ 3 - 4 ตันต่อไร่ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน สภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการจัดการ เช่น การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ เป็นต้น ในพื้นที่ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง และมีน้ำเพียงพอสามารถตัดหญ้าได้ 7 - 9 ครั้ง สำหรับในพื้นที่ลุ่ม อาจมีปัญหาดินชื้นแฉะมีน้ำขังในช่วงฤดูฝน ไม่สามารถลงไปตัดได้

เครื่องมือที่ใช้ตัดหญ้าสด ส่วนใหญ่ใช้เครื่องตัดหญ้าแบบสะพายไหล่ และแบบปัดดาเลี่ยนติดหนักรถไถเดินตาม ส่วนเกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่น้อย นิยมใช้เคียวเกี่ยว ซึ่งการตัดจะมีอุปสรรคในช่วงฤดูฝนที่ไม่สามารถตัดหญ้าได้

การใช้เคียวเกี่ยวหญ้าแพงโกส่า

การใช้เครื่องตัดหญ้า
แบบสะพายไหล่

เครื่องตัดหญ้าแบบ
ปัดตาเลี่ยนติดกับรถ
ไถเดินตาม

การกำจัดหญ้าแห้ง

หญ้าแพงโกล่าเหมาะสำหรับใช้ทำหญ้าแห้งคุณภาพดี เนื่องจากมีใบดก โดยทั่วไปการผลิตหญ้าแห้งจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ กล่าวคือการผลิตหญ้าแห้งให้ได้คุณภาพดี จะต้องทำในช่วงไม่มีฝนตก ท้องฟ้าเปิด มีแสงแดดดี

ในแต่ละปีสามารถตัดทำหญ้าแพงโกล่าแห้งได้ 5 - 6 ครั้ง แต่ครั้งจะได้หญ้าแห้งประมาณ 800 - 1,000 กิโลกรัม อายุของหญ้าที่เหมาะสมสำหรับตัดทำหญ้าแห้งคือ 40 - 45 วัน ถ้าหญ้าอายุน้อยกว่านี้จะได้หญ้าแห้งที่มีคุณภาพดีขึ้น แต่ได้ผลผลิตลดลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าตัดหญ้าอายุมากอาจจะได้ผลผลิตสูง แต่คุณภาพ

ลดลง สำหรับในพื้นที่ลุ่มบางแห่ง เช่น ในช่วงฤดูฝนมีน้ำท่วมขังนาน 2 - 3 เดือน ไม่สามารถลงไปตัดหญ้าแพงโกล่าได้ เกษตรกรจะปล่อยแปลงทิ้งไว้จนถึงปลายฤดูฝน เมื่อน้ำลดลงจึงใส่ปุ๋ยยูเรียอัตราสูง ถึง 25 - 50 กิโลกรัมต่อไร่ ก่อนตัดหญ้า 15 - 20 วัน เพื่อให้หญ้าตั้งตัว และเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แม้ว่าหญ้าแห้งที่ได้จะมีคุณค่าทางอาหารลดลงและขายได้ในราคาต่ำกว่าปกติ แต่จะได้ผลผลิตหญ้าแห้งในรอบนี้สูงกว่า 2 ตันต่อไร่

สำหรับเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกในแปลงใหญ่ๆ และมีพื้นที่ปลูก รวมกัน 300 - 500 ไร่ หรือมากกว่านี้ ควรใช้อุปกรณ์ตัดหญ้าชนิดติดท้ายรถแทรกเตอร์ เช่น เครื่องตัดหญ้าแบบจานหมุน (Disc mower) และแบบดรัมโมเวอร์ (Drum mower) จะมีประสิทธิภาพสูงกว่า

เครื่องตัดหญ้าแบบจานหมุน

เครื่องตัดหญ้า
แบบดรัมโมเวอร์

การทำหญ้าแห้งให้มีคุณภาพดีจะต้องลดความชื้นในหญ้าก่อนที่จะอัดฟ่อน ให้เหลือไม่เกิน 15 เปอร์เซ็นต์ โดยผึ่งไว้ในแปลงประมาณ 2 - 3 วัน ระหว่างนี้จะต้องเกลี่ย กระจายกองหญ้าเฉลี่ยวันละ 1 - 2 ครั้ง อาจจะใช้คนเกลี่ย สำหรับในแปลงขนาดใหญ่ควรใช้เครื่องเกลี่ยหญ้าชนิดติดท้ายรถแทรกเตอร์ หรือเครื่องสับดัดผึ่ง เพื่อให้หญ้ามีโอกาสได้รับแสงแดดมากที่สุด และระบายความชื้นออกไปได้เร็ว โดยเฉพาะเครื่องสับดัดผึ่งจะช่วยเกลี่ย กระจายกองหญ้าให้โปร่ง และแห้งอย่างสม่ำเสมอ ทำให้หญ้าแห้งเร็วมีคุณภาพดียังคงมีสีเขียว ไม่มีกลิ่นอับสามารถอัดฟ่อน และขนย้ายออกจากแปลงได้เร็วขึ้น

กระจายกองหญ้า
วันละ 1 - 2 ครั้ง

เครื่องเกลี่ยหญ้า (Rake)

การเกลี่ยกระจายกองหญ้า
โดยเครื่องสับตีฟ้ง

การรวมกองหญ้าในตอนเย็น
หรือก่อนอัดฟ่อน

การอัดฟ่อนหญ้าแห้งทำได้หลายวิธี

1. การตัดหญ้าโดยใช้ลั้งไม้สี่เหลี่ยม ขนาดกว้างxยาวxสูง เท่ากับ 35x70x35 เซนติเมตร โดยใช้แรงงาน 1 - 2 คน อัดหญ้าได้ชั่วโมงละ 3 - 5 ฟ่อน มีน้ำหนักฟ่อนละ 10 - 15 กิโลกรัม
2. การใช้เครื่องอัดหญ้าขนาดเล็ก (8 - 10 แรงม้า) ใช้แรงงาน 4 คน อัดหญ้าแห้งได้วันละประมาณ 200 ฟ่อน น้ำหนักฟ่อนละประมาณ 15 กิโลกรัม
3. การใช้เครื่องอัดหญ้าแบบติดท้ายรถแทรกเตอร์ใช้แรงงานคน 2 คน อัดหญ้าแห้งได้ประมาณวันละ 800 - 1,000 ฟ่อน น้ำหนักฟ่อนละประมาณ 20 กิโลกรัม

ลังไม้สำหรับอัดฟ่อนหญ้า

เครื่องอัดหญ้าขนาดเล็ก

เครื่องอัดหญ้าติดท้ายรถแทรกเตอร์

การเก็บหญ้าแห้งที่อัดฟ่อนแล้ว ต้องใช้ท่อนไม้รองพื้น ไม่ให้ฟ่อนหญ้าสัมผัสพื้นโดยตรงและเรียงฟ่อนหญ้าให้เป็นระเบียบในโรงที่ระบายอากาศได้ดี มีหลังคา และผนังมิดชิดกันฝนและละอองฝนได้

โรงเก็บหญ้าแพงโกล่าแห่งเพื่อจำหน่าย

การทำหญ้าหมัก

ในช่วงที่ฝนตกชุกไม่สามารถผลิตหญ้าแห้งได้ อาจใช้หญ้าแพงโกล่าผลิตหญ้าหมักได้เช่นเดียวกับพืชอาหารสัตว์ชนิดอื่น ซึ่งหญ้าแพงโกล่าหมักมีคุณภาพดี สัตว์ชอบกิน และเก็บได้นาน จึงเป็นวิธีถนอมอาหารไว้เลี้ยงสัตว์ในช่วงขาดแคลน หรือเพื่อจำหน่ายอีกรูปแบบหนึ่ง

บรรจุหญ้าลงในถุงพลาสติกดำและอัดให้แน่น

หญ้าแพงโกล่าที่ใช้หมัก ควรตัดที่อายุ 50 - 60 วัน และใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการตัดเช่นเดียวกับกับหญ้าที่ตัดสดหรือทำหญ้าแห้ง และก่อนที่จะหมักต้องหั่นหญ้าแพงโกล่าให้เป็นท่อนสั้นๆ ขนาดความยาว 2 - 3 เซนติเมตร แล้วบรรจุลงในภาชนะหรือบ่อหมัก อัดให้แน่น เพื่อไล่อากาศออก ปิดภาชนะให้สนิท ป้องกันอากาศรั่วซึม และแมลงเข้าทำลาย ภาชนะที่ใช้บรรจุหญ้าหมักมีหลายชนิด อาทิ เช่น ถังพลาสติก ถูพลาสติกดำ ถูพลาสติกสาน บ่อคอนกรีต ฯลฯ

หญ้าหมักในถังพลาสติก
น้ำหนัก 25 - 30 กก.

หญ้าหมักในถูพลาสติกสานน้ำหนัก 20 - 25 กก.

หญ้าหมักในถุงดำ
น้ำหนัก 30 - 40 กก.

หญ้าหมักในบ่อคอนกรีต น้ำหนัก 3 - 5 ตัน

การปล่อยสัตว์ทะเลเลี้ยง

การใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้า ด้วยการปล่อยสัตว์ทะเลเลี้ยงเหมาะสำหรับเกษตรกรที่ไม่มีแรงงานเกี่ยวหญ้าโดยใช้รั้วไฟฟ้ากั้นแปลงหญ้าแบ่งเป็นแปลงย่อยจำนวน 4 - 6 แปลง และปล่อยสัตว์ลงทะเลเลี้ยงหมุนเวียนกัน ทุกๆ 30 - 40 วัน ต้องปล่อยสัตว์ลงทะเลเลี้ยงแปลงหญ้าขณะดินแห้ง หลังปลูกหญ้าแล้วไม่ต่ำกว่า 90 วัน เพื่อให้ระบบรากแข็งแรง

การปล่อยสัตว์ทะเลเลี้ยงในแปลงหญ้าแพงโกล่า จะต้องปรับจำนวนสัตว์ให้พอดีกับแปลงหญ้า เช่น ในกรณีเลี้ยงโคที่มีน้ำหนักตัวประมาณ 300 กิโลกรัม ถ้าเลี้ยงในเขตพื้นที่ชลประทาน ซึ่งหญ้าแพงโกล่าเจริญเติบโตได้ดีให้ผลผลิตสูง สามารถปล่อยโคทะเลเลี้ยงได้ 2 ตัวต่อไร่ แต่ในเขตพื้นที่อาศัยน้ำฝน ไม่สามารถให้น้ำได้จะปล่อยโคทะเลเลี้ยงได้เพียง 1 ตัวต่อไร่เท่านั้น ทั้งนี้จะต้องมีการสำรองหญ้าในรูปแห้งหรือหมักไว้ใช้เสริมในช่วงที่แปลงหญ้าแพงโกล่าให้ผลผลิตต่ำ

หญ้าแพงโกล่าอายุ 45 - 60 วัน

คุณค่าทางอาหารของหญ้าแพงโกล่า

หญ้าแพงโกล่า	วัตถุแห้ง (เปอร์เซ็นต์)	เปอร์เซ็นต์วัตถุแห้ง								
		โปรตีน	ไขมัน	เยื่อใย รวม	เถ้า	NFE	ADF	NDF	Ca	P
หญ้าสด										
ตัดอายุ 45 วัน	32	7.9	-	27.9	8.6	52.5	35.7	63.3	0.44	0.20
ตัดอายุมากกว่า 59 วัน	42	5.2	-	29.6	7.2	58.5	38.3	65.3	0.28	0.15
หญ้าแห้ง										
ตัดอายุ 45 วัน	90	6.2	1.6	27.17	-	-	63.9	34.5	-	-
หญ้าหมัก										
ตัดอายุ 50 วัน	29	5.9	2.3	27.1	13.1	51.6	33.3	58.0	-	-

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ กองอาหารสัตว์ 2548

หญ้าแพงโกล่าแห้งอัดฟ่อนมีน้ำหนักประมาณ 20 กิโลกรัม

ต้นทุนการผลิตหญ้าแพงโกล่าพื้นที่ลุ่ม

รายการ	ต้นทุนในแต่ละรอบการตัด (บาทต่อไร่)		ต้นทุนในแต่ละปี (บาทต่อไร่)	
	รอบการ ตัดที่ 1	หลังรอบ การตัดที่ 2 ขึ้นไป	ปีที่ 1	ปีที่ 2 ขึ้นไป
			(ตัด 6 รอบต่อปี)	(ตัด 7 รอบต่อปี)
1) ค่าเตรียมดิน	380	-	380	-
2) ค่าหว่านพันธุ์ 250 กิโลกรัมๆ ละ 1 บาท	250	-	250	-
3) ค่าปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 กิโลกรัมละ 12 บาท	300	240	1,500	1,680
4) ค่าปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) กิโลกรัมละ 14 บาท	140	280	1,540	1,960
5) ค่าปุ๋ยคอก กิโลกรัมละ 0.5 บาท	500	250	1,750	1,750
6) ค่าน้ำมันเครื่องสูบน้ำ ลิตรๆ ละ 25 บาท	150	75	525	525
7) ค่าแรงงานปลูก ให้น้ำ ใส่ปุ๋ย	300	105	825	735
ต้นทุนต่อไร่ บาท	2,020	950	6,770	6,650
ต้นทุนต่อกิโลกรัม บาท			1.19	1.05

ที่มา : สถาบันพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี, 2548

หมายเหตุ - ผลผลิตหญ้าแห้งปีที่ 1 = 5,700 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตหญ้าแห้งปีที่ 2 ขึ้นไป = 6,300 กิโลกรัมต่อไร่
- กรณีการใช้เครื่องจักรใหญ่ในการ ตัด อัด ขนย้าย มีต้นทุน= 0.65 บาทต่อกิโลกรัม

ผลการใช้ประโยชน์กฎหมายพวงโกล่าเลี้ยงสัตว์

การปล่อยสัตว์ลงทะเลในแปลงหญ้า

หญ้าแพงโกล่าเป็นหญ้าที่ทนต่อการทะเล็ม เกษตรกรที่ไม่มีแรงงานเกี่ยวหญ้าสามารถปล่อยสัตว์ลงทะเล็มแปลงหญ้าได้ โดยใช้รั้วไฟฟ้ากันแปลงหญ้าแบ่งเป็นแปลงเล็กๆ และปล่อยสัตว์ลงทะเล็มหมุนเวียนกันไป จากการทดสอบปล่อยโคทะเล็มแปลงหญ้าแพงโกล่า พบว่าให้ผลตอบแทนแตกต่างกันไป ขึ้นกับการจัดการแปลงหญ้าและพันธุ์โคที่ใช้ทดสอบ

การเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ตากเพดผู้ไม่ตอน จำนวน 3 ตัว ที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย น้ำหนักเริ่มเลี้ยง 211 กิโลกรัมต่อตัว ปล่อยทะเล็มแปลงหญ้าแพงโกล่าทุกๆ 45 วัน ใช้พื้นที่จำนวน 3 ไร่ และสำรองไว้ผลิตเสบียง 1 ไร่ ในช่วงฤดูฝนเสริมด้วยหญ้าแพงโกล่าหมักใช้เวลาเลี้ยง 1 ปี โคเนื้อมียัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 612 กรัมต่อตัวต่อวัน

การเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ราห์มันเพดผู้ไม่ตอน จำนวน 3 ตัว ที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่ น้ำหนักเริ่มเลี้ยง 231 กิโลกรัมต่อตัว ปล่อยโคทะเล็มแปลงหญ้าแพงโกล่า จำนวน 4 ไร่ ทุกๆ 35 - 40 วัน ใช้เวลาเลี้ยง 300 วัน โคเนื้อมียัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 560 กรัมต่อตัวต่อวัน

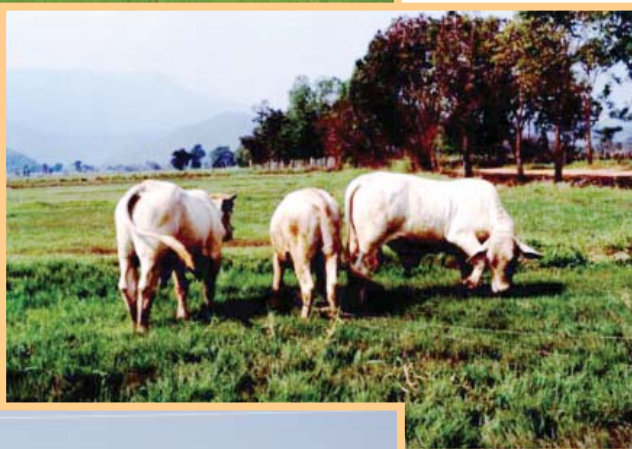
การเลี้ยงโคพื้นเมืองสายอีสานเพดผู้ไม่ตอน จำนวน 4 ตัว ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี น้ำหนักเริ่มเลี้ยงเฉลี่ย 89 กิโลกรัมต่อตัว ปล่อยโคทะเล็มแปลงหญ้าแพงโกล่า จำนวน 2 ไร่ ทุกๆ 30 วัน และเสริมด้วยหญ้าแห้งในช่วงแล้งใช้เวลาเลี้ยง 1 ปี โคเนื้อมียัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 258 กรัมต่อตัว

การปล่อยโคแทะเล็ม
ในแปลงหญ้าแพงโกล่า

การปล่อยโคตากแทะเล็ม
แปลงหญ้าแพงโกล่า

การปล่อยโคพื้นเมือง
แทะเล็มแปลงหญ้า
แพงโกล่า

การใช้หญ้าสดเลี้ยงสัตว์

หญ้าแพงโกล่ามีลำต้นเล็ก ใบดก อ่อนนุ่ม สัตว์ชอบกินและกินได้ทั้งหมด เกษตรกรจึงนิยมนำไปใช้เลี้ยงสัตว์กันอย่างแพร่หลาย ทั้งโคนม โคเนื้อ ไคขุน แพะเนื้อ และแพะนม เป็นต้น

การใช้หญ้าสดเลี้ยงแพะนม นายณัฐจรรย์ มณีโชติจิตรฤติ เกษตรกร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต.สามพระยา อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ซื้อหญ้าแพงโกล่าสดจากกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาวั่ง อ.เมือง จ.เพชรบุรี วันละ 120 กิโลกรัมๆ ละ 1 บาท นำมาใช้เลี้ยงแพะนม จำนวน 80 ตัว สามารถช่วยลดภาระแรงงานลงได้และแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารหยาบในช่วงแล้ง

เกษตรกรใช้หญ้าแพงโกล่าสดเลี้ยงแพะนม

การใช้หญ้าสดเลี้ยงโคนม นายศิริชัย ปัญจานนท์ เกษตรผู้เลี้ยงโคนม ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี ไม่มีพื้นที่ปลูกหญ้าจึงซื้อหญ้าแพงโกส่าสด แห่ส่งผลิตที่อยู่ใกล้เคียง คือ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองขนาน อ.เมือง จ.เพชรบุรี วันละ 1,500 กิโลกรัมๆ ละ 1 บาท ใช้เลี้ยงโคนม จำนวน 70 ตัว ทำให้ได้อาหารหยาบคุณภาพดีและแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารหยาบได้

การใช้หญ้าแพงโกส่าแห้งเลี้ยงโคเนื้อที่ลุงเชาว์ฟาร์มซึ่งประกอบธุรกิจเลี้ยงโคเนื้อแบบครบวงจร ที่ อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี มีโคเนื้อประมาณ 3,000 ตัว บางช่วงอาหารหยาบไม่เพียงพอจึงซื้อหญ้าแพงโกส่าสดจากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์หัวนา อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี เดือนละประมาณ 15 ตัน ใช้เลี้ยงโคเนื้อซึ่งสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารหยาบในช่วงฤดูแล้งได้

เกษตรกรใช้หญ้าแพงโกส่าสดเลี้ยงโคนม

การใช้หญ้าแพงโกล่าแห้งเลี้ยงสัตว์

หญ้าแพงโกล่าเหมาะสำหรับทำหญ้าแห้ง เนื่องจากอ่อนนุ่ม มีกลิ่นหอม และสัตว์ชอบกิน เกษตรกรจึงนิยมใช้หญ้าแพงโกล่าแห้งเลี้ยง โคเนื้อ โคนม แพะเนื้อและแพะนม กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งมีการใช้หญ้าแพงโกล่าแห้งเลี้ยงสัตว์กันหลายรูปแบบเช่น

การขุนโคเนื้อพันธุ์ตากเพดเมีย ที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พิจิตร น้ำหนักเริ่มขุนเฉลี่ย 213 กิโลกรัมต่อตัว ให้กินหญ้าแพงโกล่าอายุ 35 - 40 วัน จำนวน 6.58 กรัมต่อตัวต่อวัน ใช้เวลาขุน 1 ปี โคเนื้อมียัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 550 กรัมต่อตัวต่อวัน

การขุนโคเนื้อเพศผู้ไม่ตอนพันธุ์ตาก ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง น้ำหนักเริ่มขุนเฉลี่ย 294 กิโลกรัมต่อตัว ให้กินหญ้าแพงโกล่า โปรตีน 7.8 เปอร์เซ็นต์ เฉลี่ย 5.82 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน เสริมด้วยอาหารข้นโปรตีน 14 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 5.44 กิโลกรัมต่อตัวต่อวันใช้เวลาขุน 166 วัน โคเนื้อมียัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 1,265 กรัมต่อตัวต่อวัน

การขุนโคตากด้วยหญ้า
แพงโกล่าแห้งร่วมกับอาหารข้น
โคมียัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย
วันละ 1,265 กรัม

การเลี้ยงโคพันธุ์ตากด้วย
หญ้าแพงโกล่าแห้งอย่างเดียว
มียัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย
วันละ 550 กรัม

การใช้หญ้าแพงโกล่าหมัก เลี้ยงสัตว์

หญ้าแพงโกล่านอกจากมีความเหมาะสมสำหรับทำหญ้าแห้งแล้ว ยังสามารถใช้หญ้าแพงโกล่าผลิตหญ้าหมักได้เช่นเดียวกับพืชอาหารสัตว์ชนิดอื่น และสัตว์ยังชอบกินอีกด้วย

การขุนโคเนื้อเพศผู้ไม่ตอนพันธุ์ตากที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย น้ำหนักเริ่มขุน 281 กิโลกรัมต่อตัว ให้กินหญ้าแพงโกล่าหมักโปรตีน 13 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 13.70 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และเสริมด้วยอาหารข้นโปรตีน 16 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 3.35 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ใช้เวลาขุน 127 วัน โคเนื้อมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 1,005 กรัมต่อตัวต่อวัน

ท่านที่สนใจจะปลูกหญ้าแพงโกล่า โปรดติดต่อขอรับท่อนพันธุ์หญ้าได้ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ในสังกัดกองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ ตามรายละเอียดข้างท้ายเล่ม หรือติดต่อซื้อท่อนพันธุ์ได้จากกลุ่มเกษตรกรนาหญ้า ผู้ผลิตท่อนพันธุ์หญ้าแพงโกล่าจำหน่ายที่อยู่ใกล้เคียง

การขายหญ้าแพงโกล่าของเกษตรกร

แบบสอบถาม

หนังสือคำแนะนำ เรื่อง วิทยุแพงโกล่า

1. ชื่อ (นาย/นาง/น.ส./อื่นๆ).....นามสกุล.....อายุ.....ปี
2. บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
3. เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง
4. วุฒิกการศึกษาสูงสุด
☐ 1. มัธยมศึกษา ☐ 2. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
☐ 3. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ☐ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. อาชีพหลัก
☐ 1. เกษตรกร (เลือก) พืช, ประมง, ปศุสัตว์ ☐ 2. พนักงานเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว
☐ 3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. ท่านได้รับหนังสือเล่มนี้มาจากที่ใด
☐ 1. กรมปศุสัตว์ (ระบุหน่วยงาน).....
☐ 2. การจัดงานด้านปศุสัตว์ (ระบุจัดงาน).....
☐ 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
7. หนังสือเล่มนี้ได้ให้ประโยชน์อะไรกับท่านบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ 1. ให้ความรู้ ☐ 2. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ☐ 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. เหตุผลที่ทำให้ท่านหยิบหนังสือเล่มนี้มาอ่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ 1. ชื่อเรื่อง/เนื้อหา ☐ 2. การจัดรูปเล่มน่าสนใจ
☐ 3. ขนาดตัวอักษรน่าอ่าน ☐ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
9. ท่านต้องการทราบอะไรเพิ่มเติมจากหนังสือเล่มนี้อีก (โปรดระบุ)
9.1
9.2
9.3
10. คำถามที่ท่านต้องการถามเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ อะไรบ้าง (โปรดระบุ)
10.1
10.2
10.3
11. ปัญหาและข้อเสนอนะอื่นๆ (โปรดระบุ)
.....
.....

☆ ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ ☆

กรุณาส่งแบบสอบถามคืนได้ที่

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรสาร 0-2653-4934 E-mail: ausaneec@dld.go.th

สถานที่ตั้งหน่วยงานของกองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

กองอาหารสัตว์ ถ.พญาไท เขตราชเทวี กทม. 10400 โทร. 0 2653 4491

หน่วยงาน	สถานที่ตั้ง	โทรศัพท์
1. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท	เขื่อนเจ้าพระยา อ.สรรพยา จ.ชัยนาท 17000	โทร. 0 5641 1162
2. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี	อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี 72180	โทร. 0 3548 1147
3. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบูรณ์	อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 67000	โทร. 0 5672 1558
4. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย	อ.ศรีมามด จ.สุโขทัย 64160	โทร. 0 5561 2874
5. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พิจิตร	อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร 66110	โทร. 0 5661 3526
6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว	อ.คลองหาด จ.สระแก้ว 27260	โทร. 0 3725 1755
7. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130	โทร. 0 4431 1612
8. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด	อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด 45130	โทร. 0 4358 1454
9. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์	อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ 31220	โทร. 0 4464 6077
10. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร	อ.คำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร 35110	โทร. 0 4571 1269
11. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.ขอนแก่น 40260	โทร. 0 4326 1123
12. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม	อ.เขียงยืน จ.มหาสารคาม 44160	โทร. 0 4378 1322
13. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์	อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000	โทร. 0 4381 3295
14. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์อุดรธานี	อ.กุดจับ จ.อุดรธานี 41250	โทร. 0 4229 1206
15. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เลย	อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	โทร. 0 4281 2839
16. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มุกดาหาร	อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000	โทร. 0 4261 1673
17. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์หนองคาย	อ.เมือง จ.หนองคาย 43000	โทร. 0 4242 1373
18. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม	อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม 48120	โทร. 0 4258 1285
19. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร	อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	โทร. 0 4271 4299
20. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง	อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง 52190	โทร. 0 5422 2695
21. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่	อ.ร้องกวาง จ.แพร่ 54140	โทร. 0 5452 2268
22. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี	อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 76120	โทร. 0 3259 4052
23. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์	อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77150	โทร. 0 3268 1990-1
24. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี	อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี 84150	โทร. 0 1979 6603
25. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร	อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	โทร. 0 7761 1063
26. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110	โทร. 0 7351 2751
27. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล	อ.ควนกาหลง จ.สตูล 91130	โทร. 0 7479 7070
28. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ตรัง	อ.เมือง จ.ตรัง 92000	โทร. 0 7528 4150
29. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง	อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 93190	โทร. 0 7468 9143

เลี้ยงสัตว์ให้ได้ผลดี จะต้อง มี

- สัตว์พันธุ์ดี
- อาหารดี
- โรงเรือนดี
- การจัดการ (การเลี้ยงดู) ดี
- การควบคุมป้องกันโรคดี

มีปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ประเมินได้ที่

- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
- สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี
- กองบำรุงพันธุ์สัตว์
- กองอาหารสัตว์
- ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี

www.dld.go.th